

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 43/07

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť E. K., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. O., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. júla 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 73/06 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 2 To 73/06 z 27. júla 2006 porušil základné právo E. K. domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 73/06 z 27. júla 2006 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť E. K. trovy konania v sume 5 788 Sk (slovom päťtisícšesťstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. R. O., B.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. marca 2007 prijal na ďalšie konanie sťažnosť E. K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. O., B., v ktorej namietala, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) z 27. júla 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 73/06 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti prijatej na ďalšie konanie.

Predseda krajského súdu vo vyjadreniach k sťažnosti Spr. 1701/06 z 28. novembra 2006 a 29. marca 2007 okrem iného uviedol:

„K. M. (matka E. K.) bola odsúdená Ľudovým súdom v Banskej Bystrici č. k. T 467/58 zo dňa 09. 01. 1959. Na žiadosť Okresného súdu v Banskej Bystrici, ktorý požiadal štátny archív o vyhľadanie spisu č. P v 346/58 a podľa odpovede, sa požadovaný materiál už vo fondoch štátneho archívu nenachádza. Z tohto dôvodu musel Krajský súd Banská Bystrica riešiť ako prvú predbežnú otázku, či došlo, alebo nedošlo k doručeniu rozsudku Ľudového súdu Banská Bystrica č. T 467/58 z 09. 01. 1959, keďže spisové doklady sa už v štátnom archíve nenachádzajú a táto skutočnosť sa už dnes nedá žiadnym spôsobom zistiť. Krajský súd vychádzal pri riešení tejto otázky z dôvodného predpokladu, že predmetný rozsudok bol obžalovanej zrejme doručený, keďže ona uložený trest aj zaplatila. Obdobne je možné predpokladať aj doručenie rozsudku prokurátorovi, ktorý by v opačnom prípade jeho doručenie určite urgoval.

Ako ďalšiu riešil krajský súd otázku oprávnenej osoby na podanie odvolania.

Sťažovateľka poukazuje na ust. § 247 ods. 2) Tr. por. v znení účinnom ku dňu podania odvolania.

V zmysle cit. ust. je nepochybné, že odvolanie môžu podať o i. aj príbuzní obžalovaného v prvom rade, jeho súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh..., pričom vôľa obžalovaného, že si neželá, aby uvedené osoby podali v jeho prospech odvolanie musí byť výslovne prejavená.

Vychádzajúc z nasledovných skutočností, že sama obžalovaná až do svojej smrti voči rozsudku odvolanie nepodala svedčí tomu, že si tak ani neželala urobiť, preto krajský súd dospel k záveru, že odvolanie dcéry E. K. bolo podané proti vôli obžalovanej a teda ako také podané osobou neoprávnenou.

Keďže pri rozhodovaní tejto veci vzhľadom na veľký časový odstup a absolútnu absenciu všetkých dokladov rozhodoval krajský súd len na základe odôvodnených logických úvah, máme za to, že bolo rozhodnuté dôvodne a správne“.

Ústavnému súdu bolo 10. apríla 2007 doručené stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky k vyjadreniu krajského súdu, z ktorého okrem iného vyplýva:

«K vyjadreniu Krajského súdu v Banskej Bystrici k ústavnej sťažnosti zo dňa 28. 11. 2006 len stručne dodávam nasledovné. Tvrdenia o doručení prvostupňového rozsudku zo dňa 9. 1. 1959 sp. zn. T 467/58 K. M. vyvracia aj to, že - ako som sa informoval na Generálnej prokuratúre SR - meno K. M., nebolo nikdy v minulosti predmetom evidencie v registri trestov, hoci v prípade právoplatného odsúdenia v roku 1959 by musel byť na jej meno založený trestný list podľa § 2 ods. 1 písm. c), ods. 2 vyhlášky ministrov spravodlivosti, vnútra a národnej obrany č. 51/1957 Zb. o registri trestov.

Naviac sa nedá v demokratickej spoločnosti spravujúcej sa ústavou tolerovať názor, že v prípade absencie dokladov, medzier v dokazovaní, postačí pre rozhodnutie súdu v trestnom konaní súdom vytvorený predpoklad (arg. „...je možné predpokladať...“). Vytvára sa absurdný stav (ako v tomto prípade), keď najprv krajský súd a priori poprie právo osoby podávajúcej odvolanie v prospech obžalovaného, a následne vzhľadom na dôkaznú núdzu - ktorú sám priznáva - si vytvorí namiesto dokazovaním zisteného skutkového stavu „logický predpoklad“. Takéto rozhodovanie nemá nič spoločné s právnym štátom, požiadavkou presvedčivosti a preskúmateľnosti súdnych rozhodnutí vydaných

na základe reálne zisteného a overiteľného skutkového stavu, a popiera sa tým stáročiami overené pravidlo trestného konania „in dubio pro reo“. Skutočnosti, o ktoré súd opiera jednotlivé výroky, musia byť založené na dôkazoch, ktoré sám vykonal a musia z nich logicky a jednoznačne vyplývať (§ 2 ods. 6 Tr. por. č. 141/1961 Zb.). Vnútorne presvedčenie súdu sa viaže na zhodnotenie jednotlivých dôkazov a z nich vyplývajúcich skutočností a teda neznamená svojvôľu, najmä nie je možné takto nahrádzať medzeru vo vykonaných dôkazoch (zhodne Výber rozhodnutí Najvyššieho súdu SSR - časť trestná, č. III./71, rozh. č. 28). Len takýto výklad ustanovení trestného poriadku ohľadom okolnosti významnej pre rozhodnutie (doručenie a právoplatnosť rozsudku, oprávnenie podať odvolanie) je ústavne konformným výkladom zákona. Stále z tvrdení krajského súdu postrádam informáciu o tom, v ktorý dátum podľa neho došlo k doručeniu prvostupňového rozsudku, ako bol zachovaný zákonný postup pri doručovaní, kde krajský súd vidí výslovný prejav vôle K. M. o tom, že si neželá, aby oprávnené osoby podávali v jej prospech odvolanie, prečo prvopis rozsudku z 9. 1. 1959 nachádzajúci sa v spise nie je podpísaný predsedom senátu, a prečo nie je nikde vyznačená právoplatnosť tohoto rozsudku [naviac krajský súd v rozpore so zákonom a nelogicky s plietla prejav vôle samého obžalovaného nepodať odvolanie proti prvostupňovému rozsudku, kde stačí nečinnosť obžalovaného na márne uplynutie lehoty na odvolanie, naproti tomu na to, aby sami príbuzní obžalovaného nemohli podať v jeho prospech odvolanie, treba výslovný prejav vôle obžalovaného (nečinnosť nestačí), a ktorý v tomto prípade nikdy nebol urobený].

Žiadam preto podanej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu vyhovieť.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od konania verejného ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti, zo spisu krajského súdu sp. zn. 2 To 73/06, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 0 T 467/1958 ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti:

Sťažovateľka ako dcéra obžalovanej K. M., podala 13. októbra 2005 Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) *„odvolanie v prospech obžalovanej proti rozsudku bývalého Ľudového súdu v Banskej Bystrici zo dňa 9. 1. 1959 sp. zn. T 467/58“* vzhľadom na to, že napadnutým rozsudkom bola jej matka uznaná vinnou z devízového priestupku podľa Trestného zákona správneho č. 88/1950 Zb. v znení neskorších predpisov a bola jej za to uložená pokuta v sume 300 Kčs.

Podľa sťažovateľky *„...rozsudok bol vyhlásený na hlavnom pojednávaní konanom dňa 9. 1. 1959, do dnešného dňa však nebol vôbec doručený prokurátorovi...“* a ani jej matke, ktorá ..., a *„...trestné konanie nebolo vôbec právoplatne skončené. Túto skutočnosť preukazuje absencia doručeníek v spise (najmä preukazujúcich doručenie napadnutého rozsudku mojej matke a prokurátorovi), ako aj to, že v registri T ročník 1958 právoplatnosť napadnutého rozsudku nie je vyznačená“*.

Odvolanie v prospech svojej matky podala sťažovateľka ako oprávnená osoba (príbuzná v pokolení priamom) podľa § 247 ods. 2 Trestného poriadku [zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného v čase podania tohto odvolania (ďalej len „Trestný poriadok“)].

Po úmrtí jej matky bol podľa sťažovateľky daný dôvod na zrušenie napadnutého rozsudku bývalého Ľudového súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „ľudový súd“) a na zastavenie trestného stíhania podľa § 257 písm. b) Trestného poriadku.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd uznesením z 27. júla 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 73/06 tak, že jej odvolanie zamietol, pretože bolo podané neoprávnenou osobou.

Z predmetného uznesenia ústavný súd zistil, že krajský súd pri svojom rozhodovaní zisťoval, či odvolanie sťažovateľky bolo podané osobou oprávnenou a či došlo alebo nedošlo k doručeniu predmetného rozsudku procesným stranám, t. j. obžalovanej K. M., ako aj okresnému prokurátorovi.

V odôvodnení tohto uznesenia krajský súd okrem iného uviedol:

„Keďže denník Okresnej prokuratúry Banská Bystrica č. Pv 346/58 sa už vo fondoch štátneho archívu nenachádza, nebolo možné zistiť, či v tomto denníku je alebo nie je vyznačené doručenie rozsudku Ludového súdu Banská Bystrica prokurátorovi. Táto skutočnosť sa už dnes nedá žiadnym spôsobom zistiť. (...)

Ďalej vo fonde Štátneho archívu B. B. sa nachádza aj register T z roku 1959. Z tohto registra krajský súd zistil, že K. M., ktorá bola odsúdená rozsudkom T 467/58 k peňažnému trestu 300,- Kčs, tento trest sama uhradila 28. 2. 1959 a následne nato bol trestný spis založený do spisovne. Vychádzajúc z tejto skutočnosti potom krajský súd dospel pri riešení predbežnej otázky doručenia rozsudku k záveru, že rozsudok obžalovanej zrejme doručený bol a preto ona aj uložený trest zaplatila. Taktiež potom musel byť rozsudok doručený aj prokurátorovi, pretože ak by sa tak nestalo, tento by jeho doručenie urgoval a aj sa ho dožadoval, čo taktiež nie je preukázané.

(...) krajský súd zistil, že obžalovaná K. M. (...) odvolanie voči rozsudku Ludového súdu Banská Bystrica T 467/58 nepodala. Vychádzajúc z premisy, že rozsudok z 9. januára 1959 bol obžalovanej doručený, ako aj zo skutočnosti, že sama voči tomuto rozsudku odvolanie nepodala, dospel krajský súd k záveru, že zrejme tak ani urobiť nechcela.

Podľa § 247 ods. 2 Tr. Por. č. 141/1961 Zb. v prospech obžalovaného môžu rozsudok odvolaním napadnúť okrem obžalovaného a prokurátora i príbuzní obžalovaného v priamom pokolení (...). Vôľa obžalovaného, že si neželá, aby uvedené osoby podali v jeho prospech odvolanie, musí byť však výslovne prejavená, nestačí teda, že obžalovaný sám odvolanie nepodal, alebo sa ho výslovne vzdal.

Krajský súd z týchto skutočností najmä z toho, že obžalovaná sama do svojej smrti odvolanie voči rozsudku nepodala, dospel k záveru, že si tak ani neželala urobiť a z toho dôvodu dospel k záveru, že odvolanie jej dcéry E. K., rod. M. je podané osobou neoprávnenou, nakoľko toto odvolanie podávala proti vôli obžalovanej, pretože obžalovaná

sama dobrovoľne za celý svoj život odvolanie nepodala a z toho teda krajskému súdu vychádza, že ani tak urobiť nechcela. Je zrejmé, že túto skutočnosť už nie je možné žiadnym spôsobom zistiť, resp. vyvrátiť nakoľko obžalovaná už zomrela (...).

Keďže potom krajský súd dospel k záveru, že odvolanie odvolateľky E. K., rod. M. je podané osobou neoprávnenou, bližšie ani neskúmal ďalšie dôvody odvolania, ktoré odvolateľka voči napadnutému rozsudku uviedla a v zmysle § 253 ods. 1 Tr. por. jej odvolanie zamietol tak, ako je to uvedené vo výroku napadnutého uznesenia.“

III.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Sťažovateľka vytýka krajskému súdu porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy jeho uznesením z 27. júla 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 73/06.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Úlohou ústavného súdu bolo teda preskúmať zlučiteľnosť interpretácie a aplikácie ustanovení Trestného poriadku a namietaného uznesenia vo vzájomnej súvislosti pri rešpektovaní základného práva sťažovateľky zaručeného ústavou.

Pri výklade základných práv a slobôd podľa ústavy, ktoré súvisia s trestným konaním alebo trestným stíhaním, ústavný súd vychádza zo vzájomných súvislostí príslušných článkov ústavy a ustanovení Trestného poriadku a účelu zabezpečenia účinnej ochrany základných práv a slobôd osoby, proti ktorej je vedené trestné konanie (alebo osôb, ktoré majú možnosť v jej mene podať odvolanie podľa Trestného poriadku), ako aj iných do úvahy prichádzajúcich ústavných hodnôt.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Podstatou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj umožniť každému (teda aj sťažovateľke) reálny prístup k súdu tak, aby nedošlo k porušeniu ústavnoprocených princípov upravených v druhej hlave siedmom oddiele ústavy (I. ÚS 84/97).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03) tiež vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a akými právnymi úvahami sa spravoval.

Krajský súd rozhodoval síce ako súd odvolací, ale v danom prípade podľa názoru ústavného súdu nesprávne aplikoval Trestný poriadok, keď zamietol odvolanie sťažovateľky proti rozhodnutiu ľudového súdu napriek tomu, že nemal priame dôkazy, ktoré by presvedčivo dokázali tvrdenia, ktorými odôvodnil svoje rozhodnutie. Rovnako nepreskúmal ani iné námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní (napr. to, že rozhodnutie ľudového súdu nebolo vôbec podpísané, v spise sa nenachádza žiadna zmienka o tom, že rozsudok bol doručovaný obžalovanej a prokurátorovi) a svoje rozhodnutie obmedzil v konečnom dôsledku len na to, či bola sťažovateľka oprávnená podať odvolanie. Takýto postup krajského súdu, ktorým preskúmal len postup a rozhodnutie prvostupňového súdu, podľa názoru ústavného súdu mal dopad na základné práva a slobody postihovanej osoby (v tomto prípade aj sťažovateľky), ktorý sa v odvolacom konaní nedá reparať na prijateľnú mieru inak než súdnym preskúmaním zákonnosti takéhoto rozhodnutia ľudového súdu o uložení peňažného trestu za spáchanie devízového priestupku, navyše ak sťažovateľka v odvolaní namietala, že skutok kladený jej matke nie je devízovým

priestupkom a zároveň namietala aj nejasnosť a neúplnosť skutkových zistení ľudovým súdom, ktoré v odvolaní proti tomuto rozsudku aj jasne pomenovala.

Krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že pokiaľ ide o posúdenie otázky, či bol rozsudok obžalovanej a prokurátorovi doručený sa už dnes nedá žiadnym spôsobom zistiť, pretože neboli zachované trestné spisy.

Vzhľadom na špecifickosť veci, podstatou ktorej je návrh na zrušenie napadnutého rozsudku alebo zastavenie trestného stíhania za krivdy spáchané minulým režimom, je ústavný súd toho názoru, že všeobecný súd mal vo zvýšenej miere akcentovať základné princípy právneho štátu uplatňované v demokratickej spoločnosti, ktoré výrazne rezonujú najmä v procesoch vyrovnávania sa s krivdami predchádzajúceho režimu a neuprednostňovať taký výklad platných zákonov, ktorý za zistených okolností nie je súladný s ústavou, a to aj vzhľadom na tú skutočnosť, že súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky je zákon č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 - 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého obdobie rokov 1939 - 1989 je obdobím neslobody, kedy občania štátu nemali možnosť v tej dobe obvyklú v demokratických krajinách rozhodovať slobodne o svojom štáte a o sebe, kedy je obmedzená alebo zrušená činnosť demokratických inštitúcií a kedy sú trvale a sústavne porušované ľudské práva [§ 2 písm. j)].

Zo sťažnosti a vyjadrení účastníkov teda vyplýva, že „devízový priestupok“ mal byť spáchaný za špecifických podmienok, čo samo osebe predstavuje osobitné okolnosti prípadu a čo odvolací súd mal vziať do úvahy. Možno v tomto smere súhlasiť s vyjadrením sťažovateľky, že krajský súd zamietol odvolanie sťažovateľky ako podané neoprávnenou osobou bez toho, aby toto rozhodnutie založil na relevantných dôkazoch a skutočnostiach, a súčasne jej odňal aj možnosť podať odvolanie v prospech matky, ktoré je jej výslovne priznané v § 247 ods. 2 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005.

K naplneniu práva sťažovateľky na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, by preto v tomto v prípade došlo, ak by odôvodnenie uznesenia krajského súdu (reagujúc aj na argumentáciu v odvolaní sťažovateľky) zodpovedalo všetkým zákonným náležitostiam podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku, t. z. obsahovalo dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vynesené. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

V súlade s uvedeným je teda povinnosťou všeobecného súdu uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).

Odôvodnenie skutočností, ktoré napáda sťažovateľka v odvolaní, je v rozhodnutí krajského súdu z 27. júla 2006 podľa názoru ústavného súdu nedostatočné a nepresvedčivé. Krajský súd pri posudzovaní predbežných otázok týkajúcich sa skutočností, či rozsudok ľudového súdu nadobudol právoplatnosť, resp. bol doručovaný sťažovateľke a prokurátorovi, nemal žiadny dôkaz a v spise nebola zmienka o tom, kedy bol rozsudok ľudového súdu doručený obžalovanej (matke sťažovateľky), a ani dôkaz o tom, že bol doručený prokurátorovi, a tiež nemal žiadny dôkaz o tom, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Túto skutočnosť nemožno pripísať na ťarchu sťažovateľky, ale verejnej moci povinnej tieto skutočnosti preukázať. V spise sa nenachádza ani zápisnica o hlasovaní o rozsudku, čo je podľa sťažovateľky tiež dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku. Dôvodom je aj nejasnosť a neúplnosť skutkových zistení ľudového súdu. Krajský súd sa dostatočne nevysporiadal ani s otázkou, či v prípade sťažovateľky išlo o neoprávnenú osobu, pretože jeho domnienky, ktoré vykladali úvahy o tom, že matka sťažovateľky nechcela podať odvolanie, neboli podľa ústavného súdu riadne odôvodnené a podložené. Toto chybné konštatovanie porušovateľa sa nachádza na 4. strane rozhodnutia z 27. júla 2006 sp. zn. 2 To 73/06, v ktorom sa uvádza, že: *„Krajský súd z týchto skutočností najmä z toho, že obžalovaná sama do svojej smrti odvolanie voči rozsudku nepodala, dospel k záveru, že si tak ani neželala urobiť a z toho dôvodu dospel k záveru, že odvolanie jej*

dcéry E. K., rod. M. je podané osobou neoprávnenou, nakoľko toto odvolanie podávala proti vôli obžalovanej, pretože obžalovaná sama dobrovoľne za celý svoj život odvolanie nepodala a z toho teda krajskému súdu vychádza, že ani tak urobiť nechcela. Je zrejmé, že túto skutočnosť už nie je možné žiadnym spôsobom zistiť, resp. vyvrátiť nakoľko obžalovaná už zomrela (...)“.

V citovanom rozhodnutí krajského súdu nie sú však ani iné dôkazy a zistenia, ktoré by jednoznačne potvrdzovali, že odvolanie podala neoprávnená osoba, navyše ak to sťažovateľke umožňoval platný Trestný poriadok ako príbuznej v priamom pokolení. Keďže porušovateľ svoje rozhodnutie založil len na domnienkach a uspokojil sa iba s konštatovaním, že išlo o neoprávnenú osobu, a potom sa už nezaoberal podrobne inými podstatnými skutočnosťami, ktoré uviedla v odvolaní sťažovateľka, jeho rozhodnutie v tomto smere nepovažuje ústavný súd tiež za súladné s ústavou.

Krajský súd mal vypracovaniu dôsledného odôvodnenia tohto rozhodnutia venovať zvýšenú pozornosť. Bolo povinnosťou krajského súdu ako odvolacieho súdu, aby dal jednoznačnú odpoveď na námietky sťažovateľky uvedené v odvolaní proti napadnutému rozsudku ľudového súdu. Odôvodnenie takéto závery podľa názoru ústavného súdu neobsahovalo, je nepresvedčivé a rozporuplné, čím sa reálne nezabezpečilo uplatnenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje, že uznesením krajského súdu z 27. júla 2006 sp. zn. 2 To 73/06 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Sťažovateľka žiadala aj zrušenie uznesenia krajského súdu z 27. júla 2006 sp. zn. 2 To 73/06 a vrátenie veci na ďalšie konanie.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.), a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.) vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.), obnovil stav pred porušením.

Keďže napadnutým uznesením krajského súdu z 27. júla 2006 sp. zn. 2 To 73/06 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Povinnosťou krajského súdu v ďalšom konaní bude v rámci pôsobnosti, ktorú mu umožňuje Trestný poriadok, zabezpečiť, aby boli zisťované a vyhodnocované všetky skutočnosti uvedené v odvolaní sťažovateľky vo vzájomných súvislostiach tak, aby jeho rozhodnutie bolo zákonné a súladné s čl. 46 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk. V nadväznosti na zrušenie rozhodnutia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie považoval ústavný súd poskytnutie ochrany porušenému základnému právu týmto spôsobom za dostatočné a sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. O. Sťažovateľka žiadala uhradiť trovy konania v sume 5 788 Sk.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu sťažovateľovi priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov každý v sume 2 730 Sk a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál. Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania v celkovej sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.